

Studju Soċjolingwistiku fuq ir-Registru tal-Piroteknika Maltija ta' Carlston Grima

Dan l-istudju tal-Maġisteru fil-Malti laqqagħni ma' nies, illum hbieb, li għandhom l-istess interess u jħarsu lejn il-piroteknika mill-istess perspettiva; dedikazzjoni u saġrificċju għax-xogħol tan-nar. Il-piroteknika hija senġha haġja mhaddma minn pirotekniċi żgħażaġh u anzjani b'mod volontarju, biex wara hafna saġrificċju jsarrfuh fi prodott jew xogħol tan-nar li jiddistingwina minn kull pajjiż iehor.

L-għan ta' dan l-istudju kien li nagħti harsa dettaljata lejn il-varjazzjonijiet li nsibu fil-piroteknika Maltija fil-kmamar tan-nar kollha ta' Malta u Għawdex kif ukoll li jingabar il-kliem u l-espressjonijiet relatati mal-logħob tan-nar. Użajt il-metodu tal-intervisti sabiex niġbor ir-riżultati meħtieġa, li wara ġew analizzati fid-dettall. Il-mod indirett, mibdi minn Jaberg u Jud, u r-riċerkatur li jużah ma jużax kliem li għandu x'jaqsam mal-varjanti li qed jipprova jislet, iżda li juri stampa jew jipponta lejn l-oġġett u jistaqsi mistoqsijiet bħal, "Din x'tgħidilha?" (Chambers u Trudgill 22) hadem tajjeb hafna mal-pirotekniċi u wieġbu mingħajr ebda diffikultà.

Għalkemm il-ġbir tal-informazzjoni wiċċ imb wiċċ jeħtieġ il-flus u l-hin kien l-ahjar mod ta' intervisti użat f'dan l-istudju. B'hekk meta l-partecipanti ma fehmux xi haġa setgħu jistaqsuni faċilment. Barra minn hekk stajt nilhaq ukoll lil min ma jafx jikteb u jaqra, realtà li teżisti f'uhud mill-kmamar tan-nar Maltin.

Dan juri li l-informazzjoni miġbura hija iktar valida u ta' min joqgħod fuqha. Il-fatt li jien għandi l-liċenzja piroteknika u li hdimt f'kamra tan-nar għenni biex insib iktar koperazzjoni mill-pirotekniċi, hloqt relazzjoni ta' hbiberija mal-informanti b'edukazzjoni, u ksibt it-tweġibiet meħtieġa għal dan l-istudju. L-analiżi tar-riżultati turi b'mod ċar li hemm differenza lessikali bejn il-kmamar tan-nar ta' Malta u Għawdex. Fil-fatt id-differenza tal-ġeografija hija b'saħħitha u mifruxa sew f'pajjiżna, meta

taqis li 65% tar-ritratti u l-vidjows juru varjazzjoni ġeografika ċara bejn is-sitt gruppi; Ghawdex, in-naħa ta' fuq ta' Malta, il-Punent ta' Malta, ix-Xlokk ta' Malta, in-naħa t'isfel u ta' fuq tal-port. Bl-istess mod irriżulta fil-fattur tal-kamra u għalhekk nistgħu nġhidu li teżisti varjazzjoni lessikali bejn il-kmamar tal-istess raħal ukoll. Min-naħa l-oħra d-differenza tal-età mhix mifruxa ħafna, meta nqisu li 21% tat-termini juru varjazzjoni ċara bejn il-partecipanti b'etajiet differenti.

Meta ħarist lejn il-varjazzjoni u l-glossarju, innutajt li t-taqsimi tal-Elementi Kimiċi u tas-Sustanzi Kimiċi kienet l-inqas li g'iet affettwata, filwaqt li l-iktar tliet taqsimiet li g'ew affettwati mill-varjazzjoni huma l-Proċess tal-logħob tan-nar, in-Nar tal-ajru u n-Nar tal-art. Dan għaliex l-ewwel żewġ taqsimiet għandhom kliem li huwa l-istess għal kulhadd minħabba t-teknikalità tagħhom, filwaqt li l-oħrajn juru li kull kamra għandha habta trabbi l-identità piroteknika tagħha u għalhekk harġu d-differenzi bejn il-kmamar u l-irhula. Dan kollu juri l-ħajja u r-rikkezza li fiha l-lingwa f'dawn il-gżejjer Maltin. Nemmen ukoll li l-varjazzjoni qiegħda dejjem tiżdied u titwessa' speċjalment bid-dhul ta' innovazzjonijiet fil-qasam tal-logħob tan-nar. Mill-glossarju pirotekniku joħorġu ħafna aspetti lessikali u grammatikali interessanti, fosthom xi plurali li ġeneralment ma ssibhomx fl-Istandard, il-kliem onomatopejku, il-proċessi metaforiċi bħax-xebh mal-annimali, mal-ġisem tal-bniedem u l-bqija. Joħorġu wkoll diversi termini li mhumiex reġistrati fid-dizzjunarju jew ma jingħatawx bit-tifsira assoċjata mal-logħob tan-Nar.

B'dan l-istudju soċjolingwistiku, ippruvajt nuri li x-xogħol tan-nar ma jinħaraqx malajr u jispicċa fix-xejn f'minuta, għax b'dan kollu se jkompli jikber u jissahħaħ dan id-delizzju. Barra minn hekk, mill-perspettiva tal-lingwa, g'iet żviluppata mappa djalettali tal-qasam lessikali tal-logħob tan-nar billi, f'kuntrast ma' studji lessikali oħra li ġeneralment jiffukaw fuq ftit lokalitajiet, dan l-istudju jifrex l-analiżi lingwistika fuq skala ferm ikbar ta' 32 kamra tan-nar minn 20 lokalità f'Malta u Ghawdex. Dan ix-xogħol se jkun utli wkoll għad-dizzjunarju Malti l-għaliex id-dizzjunarji preżenti huma sajmin ħafna mill-kliem u t-tifsiriet ta' din is-sengħa. Għalkemm għandna glossarju ta' ftit iktar minn 1200 terminu marbut mal-logħob tan-nar, żgur illi baqa' iktar termini x'jingabru. Ikun interessanti jekk 'il quddiem, wiehed ikompli jistudja u jistħarreg din is-sengħa tal-logħob tan-nar speċjalment fil-qasam tat-traduzzjoni. Ikun tajjeb illi din is-sengħa tinfirex b'mod shiħ mal-barranin, billi mhux biss ir-reġistru jibqa' jiġi aġġornat b'iktar kliem imma jiġi tradott għal lingwi oħra. B'hekk il-pirotekniċi u studjużi barranin ikunu iktar mgħarrfa bix-xogħol Malti biex din is-sengħa tiġi iktar apprezzata u mgħollija 'l fuq f'post fejn jixirqilha mhux biss mill-istess Maltin imma anke mill-barranin.

FEKRUNA

Raddiena maħduma fil-plastik li titla' fl-ajru permezz tal-funtani. Din tagħmel effett sabiħ ħafna iktar u iktar meta żżidilha l-istilla rqiqa.

Varjant: Farfallun, Miġnuna.

FRAME

Gradilja tal-hadid bis-saqajn magħmula apposta biex jitqiegħdu l-kanni fiha biex iżommu dritti jew immejljn skont kif iridhom il-pirotekniku fl-għalqa.

Varjant: Rack tal-hadid.

